

Irving Finkel met het kleitablet waarop een Assyrische versie van het Bijbelse zondvloedverhaal staat.

FOTO SANG TAN/AP

De echte Noach heette Atrahasis

Dat het zondvloedverhaal ouder is dan het Oude Testament, was al bekend. De Brit Irving Finkel toont nu aan dat het verhaal in Genesis eigenlijk een ordinaar geval van plagiaat is.

JOOST VERMEULEN

Het kleitablet – niet groter dan een iPhone – dat Irving Finkel (1951), de beheerder van de Assyrische oudheden van het British Museum, in 1985 voor het eerst onder ogen kreeg, was zowel aan de voor- als aan de achterkant bedekt met wigvormige tekens. “Ik herkende het direct als een spijkerschriftinscriptie,” zegt hij. En wat hij ook direct in de gaten had, was dat het een bijzondere inscriptie betrof. Er was sprake van een grote vloed en van een vaartuig dat gebouwd moest worden.

Helaas kreeg Finkel slechts een uurtje de tijd om het tablet te bekijken. De eigenaar wilde het, ondanks sterk aandringen, niet achterlaten

voor nader onderzoek. Pas in 2009 kreeg Finkel het bij toeval weer onder ogen en dit keer kon hij het uitgebreid bestuderen. Het resultaat was opzienbarend. Pas onlangs presenteerde Finkel een boek over de tekst op het tablet.

Finkel: “We wisten natuurlijk al sinds het einde van de negentiende eeuw dat het Bijbelverhaal van de zondvloed (Genesis 6) op zijn minst beïnvloed moet zijn geweest door veel oudere Assyrische en Babylonische verhalen. Maar dat Joodse schriftgeleerden een bestaande, complete versie van het zondvloedverhaal hebben gekend en als voorbeeld hebben gebruikt, wordt nu pas echt duidelijk.”

De nieuw ontdekte tekst stamt uit de periode rond 1900 voor Christus, en is vermoedelijk afkomstig uit een tempelarchief in één van de Assyrische steden in het huidige Irak. Op het tablet staan zestig regels, geschreven in de Akkadische variant van het spijkerschrift.

In dat korte bestek wordt vrijwel het hele bekende zondvloedverhaal verteld. Het begint met de opdracht van de god Enki aan een met name genoemde man, Atrahasis, tot het bouwen van een vaartuig dat hem, zijn

gezin en alle toen bekende diersoorten moet redden van de zondvloed. Dat Atrahasis met naam en toenaam wordt genoemd, is een nieuw gegeven. Het is een opvallende overeenkomst met het Bijbelverhaal en het is niet de enige. Atrahasis krijgt namelijk, net als Noach, een gedetailleerde beschrijving van het te bouwen schip. Hij krijgt de opdracht om van bundels riet een enorme constructie te bouwen: een ronde boot met een diameter van ruim 21 meter en een hoogte van bijna zes meter. “Je kunt je

‘De ark zag er dus zeker niet als een boot zoals wij die kennen’

daar het best een gigantisch reddingsvlot bij voorstellen.”

Vrijwel het hele gebied tussen de Eufraat en de Tigris was in de oudheid laagland dat regelmatig door overstromingen werd getroffen. En het is zeer waarschijnlijk dat in gevallen van extreme watersnood individuen of groepen zich met speciale vloten probeerden te redden. Op foto's uit de jaren vijftig is nog te zien

hoe men in het zuiden van Irak grote ronde, rieten vloten bouwde die waterdicht gemaakt werden met natuurlijke bitumen. Daarvan is ook bekend dat ze gebruikt werden als reddingsvloten bij overstroming. Soms dreven hele families dagenlang door de moerassen in deze constructies.

“Wat Atrahasis van zijn god moet bouwen is dus niet meer dan een mega-uitvoering van iets wat hij vrijwel zeker uit zijn eigen omgeving kende. De ark zag er dus zeker niet uit als een boot zoals wij die kennen.”

Een extra opvallend element in deze versie van het zondvloedverhaal is dat er net als in de Bijbel sprake van is dat alle dieren twee aan twee (van beide seksen één) een plaats krijgen op het levensreddende vlot.

Het is met name dit detail waardoor Finkel ervan overtuigd is dat het Bijbelse verhaal van Noach en zijn ark voor het grootste deel een (tamelijk nauwkeurige) weergave is van deze Akkadische versie. De Joodse schrijvers die in ballingschap verkeerden in Babylon, na de val van Jeruzalem in 587 voor Christus, moeten daar dit (toen al oeroude) verhaal hebben gehoord – wellicht zelfs een kopie ervan in handen gehad – en het in hun eigen heilige teksten opgenomen.